

1 דְּהָא עֲצִים וְאֲבָנִים בְּעֵלְמָא לֹא מְפָמְאוּ – אינם מקבלים טומאה
 2 בשאר הטומאות, וְהָכָא בבית נגוע אף הם מְפָמְאוּ, וציותה התורה
 3 לפנות את הבית כדי שלא יטמאו, ולכן אין ללמוד מהם. וְרַבִּי
 4 אָמַר, אף שחידוש הם ניתן ללמוד מהם לנגעי גופו שממתינים
 5 אפילו לדבר הרשות, ומכל מקום אֲצַטְרִיךְ הכתוב לומר גם את
 6 הפסוק 'וביום הראות בו' שממתינים לצורך מצוה, דָּאִי קְתַב
 7 רַחֲמֵנָא 'וביום הראות בו' בלבד, הוּהוּ אֲמִינָא שְׁלֵדְבַר מִצְוָה אִין – אכן
 8 ממתנינים, אך לְדַבְרֵי הַרְשׁוּת לֹא, לְכַךְ קְתַב רַחֲמֵנָא בנגעי בתים 'וְצִוָּה
 9 הַכֹּהֵן וּפָנּוּ אֶת הַבַּיִת' ללמד שאף לדבר הרשות ממתנינים. וְאִי קְתַב
 10 רַחֲמֵנָא 'וְצִוָּה הַכֹּהֵן' בלבד, ללמד שממתינים לדבר הרשות, הוּהוּ
 11 אֲמִינָא שֶׁרַק בְּהֵנִי – נגעי בתים אִין – אכן ממתנינים, משום שקלים
 12 הם דְּלֹא טוּמְאָה דְּגוּפִיָּה – שאין זו טומאה בגופו אלא בביתו, אֲכַל
 13 בַּטּוּמְאָה דְּגוּפִיָּה דְּהֵינּוּ בנגעי גופו, אִימָא מִיְחֻזָּא הוּוּיָא לִיה – נאמר
 14 שיראה אותו מיד ולא ימתין אף לצורך מצוה, לְכַן צְרִיכָא את
 15 הפסוק של 'וביום הראות', שאף בטומאה שבגופו ממתנינים לצורך
 16 מצוה[א], וְכִינּוּן שבטומאת גופו ממתנינים לצורך מצוה, לומדים
 17 מנגעי בתים שימתינו בה אף לדבר הרשות.
 18 הגמרא דנה בלימוד של רבי יהודה מ'וביום הראות בו': אָמַר מַר
 19 – רבי יהודה בברייתא, נאמר 'וביום הראות בו', יֵשׁ יוֹם שְׂאֵתָה
 20 רוּחָה בּוּ וְיֵשׁ יוֹם שְׂאֵי אֶתָּה רוּחָה בּוּ, מבררת הגמרא: מֵאִי מְשַׁמְעַ
 21 – מאיזו משמעות בפסוק למדים ענין זה. משיבה הגמרא: אָמַר
 22 אֲבִי, אִם בְּן שְׁכוּונתו לומר כפשוטו שאם יראה בו בשר חי יטמא,
 23 לִיכְתוּב רַחֲמֵנָא 'בְּיוֹם הָרְאוּת בּוּ', בלא ו', מֵאִי 'וביום' בתוספת ו',
 24 שְׁמַע מִיָּנָה, שיש למעט ממנו שיש יום שְׂאֵתָה רוּחָה בּוּ הנגעים, וְיֵשׁ
 25 יוֹם שְׂאֵי אֶתָּה רוּחָה בּוּ.
 26 ביאור אחר: רַבָּא אָמַר, פּוֹלָה קְרָא וְתִירָא הוּא – כל תיבת 'וביום'
 27 מיותרת, דָּאִם בְּן שְׁכוּונת הפסוק כפשוטו, לְכַתּוּב רַחֲמֵנָא 'וְהִרְאוּת
 28 בּוּ', מֵאִי – ומדוע אמר 'וביום הראות בו', שְׁמַע מִיָּנָה למעט שיש
 29 יוֹם שְׂאֵתָה רוּחָה בּוּ, וְיֵשׁ יוֹם שְׂאֵי אֶתָּה רוּחָה בּוּ.
 30 מבארת הגמרא: ולפי אֲבִי, הוּוּיָא מִיְבַעֵי לִיה – יתור תיבת 'וביום'
 31 נצרך לדעתו ללמד, שדווקא בְּיוֹם רואים הנגעים, וְלֹא בְּלִילָה.
 32 מבררת הגמרא: וְרַבָּא הסובר שלמדים מיתור תיבת 'וביום' למעט
 33 יום שאין רואים בו, דרשה זו שדווקא בְּיוֹם רואים הנגעים וְלֹא
 34 בְּלִילָה, מְנָא לִיה – מדיכן דורש אותה. משיבה הגמרא: נְפָקָא לִיה
 35 – לומד זאת ממה שנאמר על אדם שנראה בו נגע ובא אל הכהן
 36 (ויקרא יג יב), 'וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעָנָה אֶת כָּל עוֹר הַנֶּגַע וְגו' לְכָל מְרָאָה עֵינֵי
 37 הַכֹּהֵן', שמשמע שהכהן צריך לראות את הנגע, ובליילה שאין אור
 38 אינו רואהו.
 39 מבארת הגמרא: ולפי אֲבִי שאינו לומד זאת משם, הוּוּיָא – הפסוק
 40 'לכל מראה עיני הכהן' מִיְבַעֵי לִיה לְמַעוּטֵי כַּחן סוּמָא פְּאַחַת מְעִינֵי,
 41 שאינו רואה את הנגעים.
 42 מקשה הגמרא: וְהֵרִי רַבָּא נְטִי מִיְבַעֵי לִיה לְהַכִּי – צריך ללמוד
 43 מ'לכל מראה עיני הכהן' שכהן סומא באחת מעיניו אינו רואה
 44 נגעים, ומדוע למד משם למעט ראיית הנגעים בליילה. מתרצת
 45 הגמרא: אִין הָכִי נְטִי – אכן למד משם למעט סומא באחת מעיניו,
 46 ולא למעט ראיית הנגעים בליילה. מקשה הגמרא: וְאֵלָּא שרואה
 47 נגעים בְּיוֹם וְלֹא בְּלִילָה, מְנָא לִיה, הֵרִי למד מ'וביום' למעט יום
 48 שאין רואים בו. מתרצת הגמרא: נְפָקָא לִיה מְנָא שנאמר בנגעי
 49 בתים (ויקרא יד לה) 'וְכָא אֲשֶׁר לֹו הַבַּיִת וְהִגִּיד לְכַהֵן לְאִמֵּר קְנַנְע נְרָאָה
 50 לִי בְּבַיִת, ויש לדרוש מתיבת 'לי', שהנגע נראה לִי – לכהן בעיניו
 51 וְלֹא לְאֻרֵי – ואינו צריך להאירו באור הנר, והיינו שרואים נגעים
 52 דווקא ביום שאין צריך בו אור הנר, ולא בליילה שצריך בו אור
 53 הנר כדי לראותם[ב].
 54 מבארת הגמרא: וְאֲבִי שלמד שרואים נגעים דווקא ביום ולא

55 בליילה מ'וביום', סבר שאין ללמוד זאת מ'כנגע נראה לי', שכן אִי
 56 מְהָתָם הוּהוּ אֲמִינָא לחלק, הֵנִי מִיְלִי שאין רואים נגעים בליילה,
 57 בַּטּוּמְאָה דְּלֹא דְּגוּפִיָּה – שאינה בגופו, כגון נגעי בתים, אֲכַל טוּמְאָה
 58 דְּגוּפִיָּה שהיא חמורה יותר מנגעי בתים, הייתי אומר שְׂאֵפִילוּ לְאֻרוֹ
 59 נְטִי, קָא מְשַׁמְעַ לָן הכתוב בנגעי גופו 'וביום הראות בו', שאף בהם
 60 אין רואים את הנגעים בליילה.

משנה

61 המשנה מביאה דין נוסף בעשיית דברים המצערים במועד: וְעוֹד
 62 אָמַר רַבִּי מֵאִיר קולא נוספת על מה שהקל במשנה הקודמת
 63 בראיית הנגעים במועד, מְלַקֵּט אֲדָם עֲצֻמוֹת אֲבִיו וְאִמּוֹ לקוברם
 64 בקברות אבותם במועד, מְפַנֵּי שְׂשֻׁמְתָהּ הִיא לֹו שקוברם בקברי
 65 אבותיו, ואינו מצטער במועד.
 66 רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אין ללקט עצמות במועד משום שְׂאֵכָל הוּא לֹו,
 67 שמצטער הוא בכך, ואף שהאבילות אינה חלה עליו עד לאחר
 68 המועד.
 69 דין נוסף בענין המת במועד: לֹא יְעוֹרֵר אֲדָם עַל מְתוֹ – אדם שמת
 70 קרובו, לא ישכור ספדן לעורר את קרובי המת לבכיו, וְכֵן לֹא
 71 יִסְפְּדֵנוּ – לא ישכור ספדן להספיד המת, קוֹדֵם לְרַגְלֵי שְׁלֵשִׁים יוֹם.
 72

גמרא

73 מדברי רבי מאיר במשנה עולה, שאין אדם אבל בליקוט עצמות
 74 אבותיו, ולכן הותר במועד. מקשה הגמרא: וְרַבִּינָהוּ, ששינו
 75 בברייתא, מְלַקֵּט עֲצֻמוֹת אֲבִיו וְאִמּוֹ, הֵרִי זֶה מְתֹאכֵל עֲלֵיהֶם כָּל
 76 הַיּוֹם, וְלְעֵרֵב אִין מְתֹאכֵל עֲלֵיהֶן, שנוהג באבילות רק יום אחד. וְאָמַר
 77 רַב הַסְּפָא על דברי הברייתא, שְׂאֵפִילוּ אם אינו לוקט העצמות
 78 ואינו רואה אותן אלא צְרוּרִין לֹו יִסְפְּדֵנוּ, מתאבל עליהם כל זמן
 79 שלא נקברו. ומבואר שמתאבל אף בליקוט עצמות אביו ואמו ואין
 80 לו בזה שמחה, ומדוע הותר במועד.
 81 מתרצת הגמרא: אָמַר אֲבִי, אִימָא – אמור פירוש דברי רבי מאיר
 82 'מפני ששמחה היא לו', שהוּא מְפַנֵּי שְׂשֻׁמְתָהּ הַרְגֵל עֲלֵיו, ומתוך
 83 שעוסק בה הרבה, אינו מצטער בליקוט עצמות אביו ואמו. אך
 84 בלא שמחת הרגל אכן אין בליקוט עצמותיהם שמחה אלא
 85 אבילות, ובשאר ימות השנה המלקט נוהג דיני אבילות.
 86 שנינו במשנה: וְלֹא יְעוֹרֵר עַל מְתוֹ.
 87 מבררת הגמרא: מֵאִי לֹא יְעוֹרֵר עַל מְתוֹ, כלומר מהו ערעור על
 88 המת שעליו דיברה המשנה. משיבה הגמרא: אָמַר רַב, כִּד הָדָר
 89 סְפָדְנָא כְּמַעְרָבָא – כשהיו מחזורים הספדנים אחר קרובי המת
 90 בארץ ישראל, וְכַפּוֹן עֲמִיהָ כָּל מְרִירֵי לִיבָא – יבכו עם האבל
 91 כל מי שיש בו מרירות בלבו על מות המת.
 92 שנינו במשנה: ולא יספידנו קודם לְרַגְלֵי שְׁלֵשִׁים יוֹם.
 93 מבררת הגמרא: מֵאִי שְׁנָא שְׁלֵשִׁים יוֹם – מדוע נאסר לעורר על
 94 המת ולהספידו כבר שלשים יום קודם הרגל, ולא רק ממש ברגל
 95 או סמוך לו. משיבה הגמרא: אָמַר רַב כְּהֵנָּא אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר
 96 רַב, טַעַם הַאיסור הוּא, שהיה מְעַשֶׂה בְּאֲדָם אַחַד, שְׂכִינָם מְעוֹת
 97 לְעֻלוֹת לְרַגְלֵי – שקיבץ מעות לצורך העליה לרגל, והיו מזומנים לו
 98 בביתו, וְכָא סְפָדֵן וְעַמֵּד עַל פְּתַח בַּיִתוֹ וְהַסְפִיד הַמַּת, וְנִמְלָתָן אֲשֵׁתוֹ
 99 לאותן מעות וּנְתַנְתָּן לֹו – לספדן בשכר הספדו, ומשום כך נִמְנַע
 100 בעל הבית וְלֹא עָלָה בְּאוֹתָהּ שְׁנָה לְרַגְלֵי, שלא היו בידיו מעות לכך.
 101 כְּאוֹתָהּ שְׁעָה אֲמָרוּ חַכְמִים, לֹא יְעוֹרֵר עַל מְתוֹ וְלֹא יִסְפְּדֵנוּ קוֹדֵם
 102 לְרַגְלֵי שְׁלֵשִׁים יוֹם, שכבר מזמן זה היו מכינים מעות לצורך העליה
 103 לרגל.
 104 טַעַם אַחַר לַאיסור זה: וְשֻׁמוּאֵל אָמַר,
 105

48 **משנה**
 49 המשנה מבארת דין נישואין במועד: אין נושאין נשים במועד, לא
 50 בתולות ולא אלמנות, וכן לא מייבמין אשת אח שמת בלא בנים,
 51 מפני ששמחה היא לו. אבל מחזיר הוא את גרושתו שגירשה לאחר
 52 הנישואין, משום שבאשה שכבר היתה נשואה לו אין לו שמחה
 53 גדולה להחזירה.
 54 דינים נוספים משום שמחת יום טוב במועד: ועושה אשה תכשיטיה
 55 – מקשטת אשה עצמה בתכשיטים במועד, שבכך מתחבבת על
 56 בעלה ומקיימים מצות פריה ורביה ועונה, ויש לה שמחת יום טוב
 57 בכך. רבי יהודה אומר, לא תסוד האשה בסיד להשיר השיער
 58 ולעדן הבשר, מפני שענתה במועד גיוול (-צער) הוא לה, ושאר
 59 התכשיטים מותרים.
 60 אופנים שמותר לעשות מלאכה במועד מטעמים שונים: ההדיוט –
 61 אדם שאינו אומן בתפירה, תופר דרבו במועד, שאין תפירתו
 62 נחשבת מלאכה אסורה, והאומן בתפירה דהיינו חייט, אינו תופר
 63 כדרכו, אלא משנה מדרך תפירתו ומכילי, ואף בשינוי לא הותר
 64 אלא לצורך המועד. וכן מקרינין את החבלים שמהם עשויות
 65 המפות לצורך המועד. רבי יוסי אומר, אין מסרגים את חבלי
 66 המיטות שנחשב למלאכה, אלא רק ממתחין אותם.

67 **גמרא**
 68 שנינו במשנה: אין נושאין נשים במועד וכו', מפני שמחה היא לו.
 69 מקשה הגמרא: וכי אם נישואין שמחה היא לו, מאי הוי – מה
 70 החיסרון בכך, וכי נאסרה השמחה במועד.
 71 מתרצת הגמרא: אמר רב יהודה אמר שמואל, וכן אמר רבי אלעזר
 72 אמר רבי אושעיא, ואמרי לה – ויש אומרים שאמר רבי אלעזר אמר
 73 רבי חנינא, ביאור הטעם ששמחה היא לו הוא, לפי שאין מקרינין
 74 שמחה שאינה משום המועד בשמחה של המועד, שצריך שישמח
 75 בשמחת המועד לבדה, שכשיש לאדם שמחה נוספת שאינה מענין
 76 המועד, היא תופסת את לבו ואינו פנוי לשמח בשמחת הרגל.
 77 ביאור אחר לטעם המשנה: רבה בר רב הונא אומר, מפני
 78 שבעוסקו בשמחת נישואין מניח שמחת הרגל ועוסק בשמחת
 79 אשתו.
 80 אמר ליה אבני לרב יוסף, הא – מאמר זה דרבה בר רב הונא, דרב
 81 הוא, שהוא אמרו, דאמר רב דניאל בר קמינא אמר רב, מנין שאין
 82 נושאין נשים במועד, שנאמר (דברים טו יד) 'ושמחת בחגך', ויש לדרוש
 83 שתשמח דווקא בחגך, ולא באשתך, והשמח באשתו אינו שמח
 84 בחגו.
 85 ביאור אחר: עולא אומר, כוונת המשנה לאסור נישואין במועד מפני
 86 המורח, ששמחה הם לו וטורח בהם יותר מדאי, ומתבטל משמחת
 87 הרגל.
 88 ביאור אחר: רבי יצחק נפתא אומר, כוונת המשנה לאסור נישואין
 89 מפני ביטול פריה ורבייה, שאם יותרו במועד ימתינו מלישא אשה
 90 כל השנה עד המועד, כדי לעשות סעודות המועד והנישואין
 91 בסעודה אחת ולהפחית בהוצאות סעודה.
 92 הגמרא מקשה על כל הטעמים שנאמרו לדין שאין נושאין נשים
 93 במועד: מיתבי, שנינו בברייתא, כל אלו שאמרו חכמים שאסורין
 94 לישא במועד, אסורים רק ברגל עצמו,

1 לפי שאין המת משתתף מן הלב שלשים יום, ואם יספידוהו בתוך
 2 שלשים יום לפני הרגל, יבוא להצטער עליו אף בתוך הרגל, שכיון
 3 שלא עברו שלשים יום מן ההספד עדיין לא שכחו.
 4 מבררת הגמרא: מאי בינייהו – מהו החילוק להלכה בין הטעמים.
 5 משיבה הגמרא: איכא בינייהו דקעביד בהם – יש חילוק ביניהם
 6 כשהספדן מספיד בחינם, שלרב טעם האיסור שמא יתנו כספו
 7 לספדן ולא יעלה לרגל, בהספד בחינם אין חשש זה ומותר,
 8 ולשמואל שהטעם שגורם צער ברגל, אף בחינם אסור.

9 **משנה**
 10 המשנה מבארת דיני טירחה לצורך קבורת מת במועד: אין הופרין
 11 פוכין וקברות במועד להכינם לצורך מתים שימותו, משום שיש
 12 בחפירה זו טרחה יתירה. אבל מחנכין – מתקנים את הפוכין במועד.
 13 ועושיין נכרבת – בריכה לקיבוץ המים שבחצר לצורך כיבוס בגדים
 14 במועד, מפני שאין בזה טירחה כל כך. וכן עושים במועד ארון
 15 לקבור בו המת, עם המת בחדר – בזמן שהמת מצוי בחצר שבה
 16 הוא עושה את הארון, והיינו אף לנסר עצים לעשייתו. ורבי יהודה
 17 אוסר לנסר עצים כדי לעשות ארון למת, כיון שזו טירחה מרובה,
 18 אלא אם בן יש עמו נכרים מוכנים, שאז מותר לבנות בנסרים אלו
 19 את הארון.

20 **גמרא**
 21 מבררת הגמרא: מאי פוכין ומאי קברות, כלומר מה החילוק
 22 ביניהם ששנו כל אחד בפני עצמו. משיבה הגמרא: אמר רב יהודה,
 23 פוכין הם קברים בחפירה באדמה, וקברות הם כבנין קבר על
 24 הקרקע. תניא נמי הכי בברייתא, אלו הן פוכין ואלו הן קברות,
 25 פוכין בחפירה וקברות כבנין.
 26 שנינו במשנה: אבל מחנכין את הפוכין.
 27 מבררת הגמרא: כיצד מחנכין – כיצד הותר לתקן הכוכים. משיבה
 28 הגמרא: אמר רב יהודה, שאם היה ארוך מקצרו, שאין בכך טירחה
 29 יתירה. ובמתניתא תנא – בברייתא שנינו, מאריך בו ומרחיב בו, ואף
 30 שיש בכך טירחה יותר מלקצר.
 31 שנינו במשנה, ועושיין נכרבת בו.
 32 מבררת הגמרא: מאי נכרבת. משיבה הגמרא: אמר רב יהודה, זו
 33 בקיע – בריכה גדולה לאסיפת המים שבחצר, ומכבסים בה
 34 הבגדים.
 35 מקשה הגמרא: והתניא בברייתא הנכרבת והבקיע, ומבואר ששני
 36 דברים הם. מתרצת הגמרא: אמר אבני, ואיתיקמא – ויש אומרים
 37 שאמר רב כהנא, שתיהן בריכות, אלא שנברכת היא גיהא –
 38 בריכה גדולה שעושים בחצר, ובקיע הוא בר גיהא – בריכה קטנה
 39 הסמוכה לגדולה, שאם תתמלא הגדולה יצאו המים לקטנה.
 40 שנינו במשנה: ועושים ארון עם המת בחדר.
 41 מביאה הגמרא: תניא לה דתנו רבנן – שנינו במשנה את דברי
 42 הברייתא דלהלן, עושיין כל צורכי המת במועד, גזוין לו שערן,
 43 ומכבסין לו כסותו, ועושיין לו ארון לקבורה, אך דווקא מנסרין
 44 המנופרין מערב יום טוב, ואסור לנסר במועד משום טירחה (וכרבי
 45 יהודה במשנה). רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף מביאין עצים
 46 ומנסרין לצורך עשיית הארון וכתנא קמא, אך יעשה זאת בצניעא
 47 בתוך ביתו[ב].

בטח שמע משלושת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, ועל-כל-פנים ישמור עליהם מכאן ולהבא. . אשר שווים הם לכל נפש וסגולה לכמה עניינים.

ממכתב ט' שבט, תש"כ

הדפסת ספרי תניא בכל מקום שבו דרים בני ישראל, תוכנה – הפצת המעיינות חוצה: מעיינותיו של הבעל-שם-טוב, תורת החסידות הכללית, כפי שנמשכים ומתגלים באופן ד"תפרנסון מינה" בתורת חסידות חב"ד, ולכל לראש – בספר התניא, היסוד ותורה-שבכתב דחסידות חב"ד.

משיחת ג' שבט ה'תשד"מ